

Warszawa, 13 kwietnia 2018 r.

Informacja o poziomie minimum socjalnego w 2017 r. (na podstawie danych średniorocznych)

Minimum socjalne przedstawia modelowe koszty utrzymania gospodarstw domowych, którym zagraża sfera niedostatku. Zakres i poziom zaspokajanych potrzeb w minimum socjalnym winny zapewniać takie warunki, aby osobie na każdym etapie jej rozwoju umożliwić reprodukcję sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych (Deniszczuk, Sajkiewicz 1997).

W niniejszej informacji prezentujemy szacunki wartości minimum socjalnego za 2017 r., na podstawie średniorocznych notowań cen udostępnionych przez GUS.

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne (średniorocznie w 2017 r., w zł)

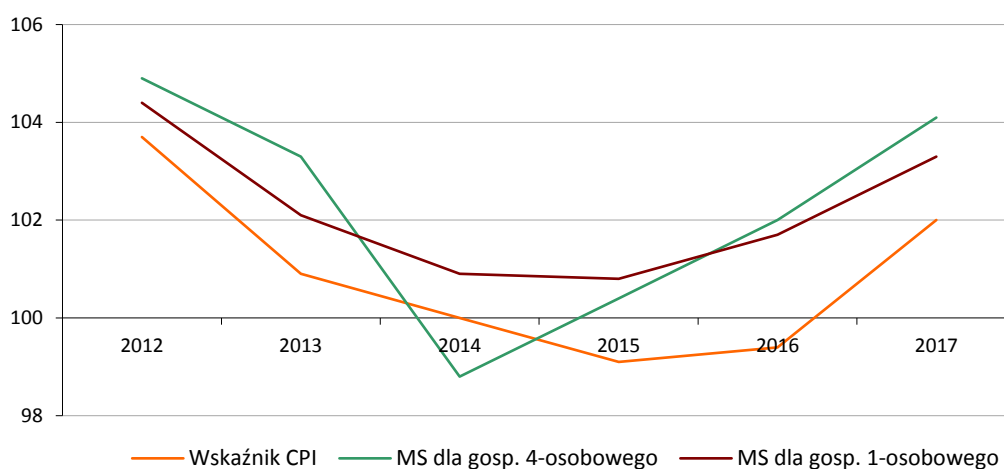
Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	278,37	556,74	782,34	846,68	1 072,28	1 362,21	265,91	531,81
Mieszkanie	404,52	586,73	796,40	796,40	1 014,51	1 228,04	404,52	586,73
– eksploatacja	345,77	512,62	710,83	710,83	900,80	1 089,58	345,77	512,62
– wyposażenie	58,75	74,12	85,56	85,56	113,71	138,47	58,75	74,12
Edukacja	16,20	32,40	90,30	150,64	208,54	342,98	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	140,46	173,47	222,58	232,10	281,20	339,83	120,75	162,74
Odzież i obuwie	52,93	105,86	154,88	154,81	203,83	252,78	42,00	83,99
Ochrona zdrowia	41,96	79,71	106,73	107,92	134,95	163,16	82,07	159,94
Higiena osobista	34,34	66,71	79,51	96,55	109,88	139,83	26,58	51,19
Transport i łączność	81,65	150,40	422,74	434,74	434,74	446,74	99,35	166,33
Pozostałe wydatki	84,03	122,64	159,33	169,19	173,00	171,02	83,29	121,99
Razem	1 134,46	1 874,67	2 814,80	2 989,04	3 632,92	4 446,61	1 124,47	1 864,73
- na 1 osobę	1 134,46	937,33	938,27	996,35	908,23	889,32	1 124,47	932,37

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS. Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, DM – dziecko młodsze (4–6 lat), DS – dziecko starsze (13–15 lat). W gospodarstwach emeryckich M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Od 2011 r. GUS ponownie publikuje dane na temat zakresu zagrożenia sferą niedostatku, posługując się miarą minimum socjalnego. W latach 2011 - 2013 skala zagrożenia sferą niedostatku poszerzała się. Od 2013 do 2016 r. liczba osób w gospodarstwach domowych wydających poniżej wartości minimum socjalnego spadała: z 44,7% w 2013 r. do 39,9% w 2016 r. (GUS 2017 a). Zagrożenie sferą niedostatku najbardziej zmniejszyło się wśród osób do 17 roku życia (spadek o 8%) a najmniej osoby powyżej 65. roku życia (2,9%).

Rok 2017 r. w otoczeniu gospodarstw domowych przyniósł wiele warunków pozytywnych.¹ W tym okresie mamy także inflację (wzrost o 2% w skali do 2016 r.). Wartości minimum socjalnego wzrosły od 2,6% w gospodarstwie dwojga osób starszych do 4,4% w rodzinie dzieckiem starszym czy 4,1% w rodzinie z dwójką dzieci (por. Wykres 1).

Wykres 1. Dynamika minimum socjalnego na tle wzrostu cen konsumpcyjnych (2012 - 2017)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych IPiSS oraz GUS.

Do wzrostu wartości koszyków w głównej mierze przyczyniły się zwyżki cen artykułów żywnościowych (por. Tabela 2) - przy wartości wskaźnika CPI 4,2% w tej grupie, wzrosty te oscylowały wokół 5%. Koszty użytkowania mieszkania (w koszyku przyjmowany jest zasób spółdzielczy) rosły wolniej niż wskaźnik CPI, natomiast w wyniku wzrostu cen niektórych dóbr ponownie nastąpiły wzrosty w wyposażeniu mieszkania,.

Dla odzieży i obuwia szacunki koszyków minimum socjalnego wzrosły w stopniu umiarkowanym (od 0,6% do 1%), przy zwyczajowo ujemnej wartości wskaźnika CPI dla tej grupy (-5,2%). Poważniejsze wzrosty (ok. 10%) dotyczyły transportu i łączności w rodzinach z dziećmi, gdzie przyjęto wyższe koszty nabycia i ubezpieczenia samochodu używanego. Szybciej wzrastały wydatki na leki (od 2,8% w gospodarstwie emeryckim do 4% w rodzinie z trójką dzieci). Wzrosły również wyceny wydatków na higienę osobistą (od 3 do 7%) oraz na kulturę i rekreację (od 3,5% do 7%).

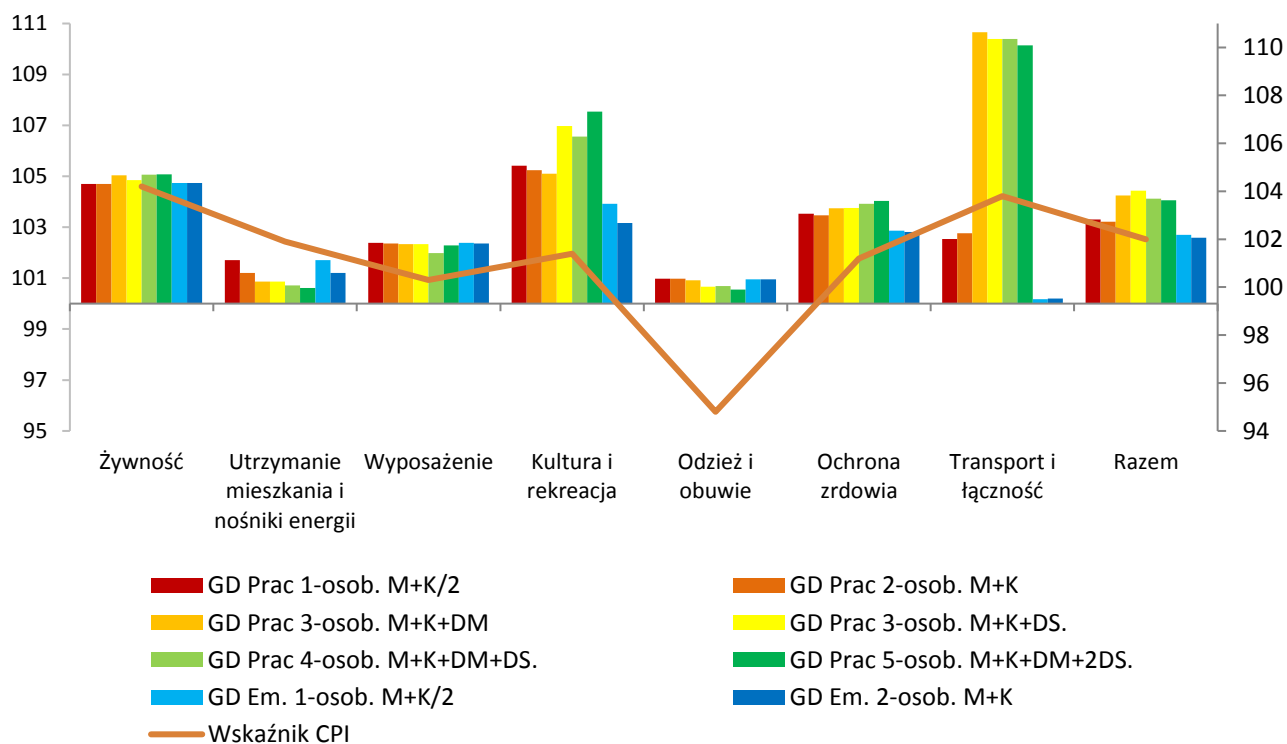
¹ Wśród nich można wymienić wyższy niż rok wcześniej wzrost PKB, większą dynamikę tworzenia miejsc pracy, spadek stopy bezrobocia oraz wzrost wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw (por. GUS 2018).

Tabela 2. Dynamika minimum socjalnego w 2017 r. na tle wskaźnika CPI (2016 r. =100).

Wyszczególnienie	Typ gospodarstwa domowego				Dynamika wzrostu cen (CPI)
	Pracownicze 1-osobowe	Pracownicze 4-osobowe	Emeryckie 1-osobowe	Emeryckie 2-osobowe	
Żywność	104,7	105,1	104,7	104,7	104,2
Eksploatacja mieszkania	101,7	100,7	101,7	101,2	101,9
Wyposażenie mieszkania	102,4	102,0	102,4	102,4	100,3
Edukacja	102,7	102,2	-	-	101,2
Kultura i rekreacja	105,4	106,6	103,9	103,2	101,4
Odzież i obuwie	101,0	100,7	101,0	101,0	94,8
Ochrona zdrowia	103,5	103,9	102,9	102,8	101,2
Higiena osobista	107,2	107,2	103,0	103,0	100,3
Transport i łączność	102,5	110,4	100,2	100,2	-
- Transport	-	-	-	-	103,8
- Łączność	-	-	-	-	100,7
Ogółem	103,3	104,1	102,7	102,6	102,0

Źródło: Obliczenia IPiSS oraz na podstawie GUS.

Wykres 2. Dynamika wybranych potrzeb w minimum socjalnym w 2017 r. na tle wskaźnika CPI (2016 r. = 100)

Źródło: Obliczenia IPiSS oraz na podstawie GUS.

Tabela 3. Struktura minimum socjalnego (w 2017 r., średniorocznie), w %

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	24,5	29,7	27,8	28,3	29,5	30,6	23,6	28,5
Mieszkanie	35,7	31,3	28,3	26,6	27,9	27,6	36,0	31,5
– eksploatacja	30,5	27,3	25,3	23,8	24,8	24,5	30,7	27,5
– wyposażenie	5,2	4,0	3,0	2,9	3,1	3,1	5,2	4,0
Edukacja	1,4	1,7	3,2	5,0	5,7	7,7	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	12,4	9,3	7,9	7,8	7,7	7,6	10,7	8,7
Odzież i obuwie	4,7	5,6	5,5	5,2	5,6	5,7	3,7	4,5
Ochrona zdrowia	3,7	4,3	3,8	3,6	3,7	3,7	7,3	8,6
Higiena osobista	3,0	3,6	2,8	3,2	3,0	3,1	2,4	2,7
Transport i łączność	7,2	8,0	15,0	14,5	12,0	10,0	8,8	8,9
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Opracował dr Piotr Kurowski

Literatura:

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).

Deniszczuk, L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, Studia i Materiały IPiSS, Zeszyt Nr 10, Warszawa.

Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.

GUS (2018), *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w 2017 r.*, styczeń, Warszawa.

GUS (2017 a), *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa.

GUS (2017 b), *Budżety gospodarstw domowych w 2016 r.*, Informacje i opracowania statystyczne GUS, Warszawa.

GUS (2015), *Ubóstwo w Polsce w latach 2013 – 2014*, GUS Warszawa.

Kurowski P. (2002), *Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście w: Kategorie i instrumenty interwencji państwa w sytuacji ubóstwa. (Czym jest minimum socjalne?)*, Konferencja 10.12.2002, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmu RP, Warszawa.